

ХЫПАР

Чăваш ачисен хаҫачё

ТАНТАШ

6 +

30 (4496) №, 2016, август (сұрла), 4
1931 сұлхи январён (кӑрлачӑн) 12-мӗшӗнче тухма тытӑннӑ

Хакё ирӗклё
Индексё: 54802

КАНАТПӐР, САВӐНАТПӐР

Ача сасси янӑрарё лагерьте

Вӑрман сукмакне йывӑҫ тураттисем хушё пек хупласа хунӑ. Сұлҫӑсем хушшипе ўкекен хевел сүти сукмак ҫине улма пек ҫавраланса тёрленет те, выляса тӑраҫҫё ылтӑн-кёмёл тенкё тӑкӑннӑ евёр. Ҫак сукмакпа Елчӑк районёнчи Курнавӑш ялён туслӑ ачисем хаваслӑн утаҫҫё.

Паян та вёсем юратнӑ ырансенче татах пулса курасшӑн-ҫке! Ара, сухан кӑларса пётёрчӑс, кӑшт канса та илме юрать. Тепёр ёҫе пуҫӑниччен.

– Курӑр-ха, сўллё хыр тӑррисем ҫилсёрех сисёни-сисёнми чўхенсе лараҫҫё. Сўлелле пӑхса тӑрсан хыр вуллисем мар, ура айёнчи сёр тайӑлнӑн туйӑнать, пуҫ ҫаврӑнса каясси те пулать ахӑртнех, – терӑс арсын ачасем.

Хёрачасем йывӑҫ сұлҫи ҫинче ларакан хурт-кӑпшанкӑпа та кӑсӑкланма тытӑнчӑс.

– Вир, вир кукамай,
Уяр пулсан – сўле кай,
Уяртмасан – сёре кай! – савӑларё вёсенчен пёри кӑпшанка пўрни ҫине лартнӑ май.

Ыттисем те унран юлас темерӑс, юрӑкёвё тёнчине кӑмӑллаканскерсем пёр хараҫсан:

– Ёҫле-ёҫле, ёҫле – ҫи!
Ёҫлемесен – ан та ҫи!
Сўлтен сўле вёҫсе кай!
Сумӑр пулас пулсассӑн

Курӑк ҫине вёҫсе лар! – терӑс хавслӑ та йӑл кулӑллӑскерсем.

Ҫак йёркесене кӑмӑлпа итлекен арсын ачасем вара хёрачасене самантрах сырса илчӑс.

– Сирён саввӑрсене татах та татах итлесе ҫак вӑрман ырлӑхёнчен, телей туйӑмёнчен тухас килмест. Пётём чун-чёрепе сүт ҫанталӑкӑн ҫак самантне парӑнса унра ирёлсе сұхалас килет. Шкул сүмёнчи канупа сывлӑх лагерьне сўренисем каллех куҫ умне тухаҫҫё-ҫке, вӑл вӑхӑтра эпир ытларах сүт ҫанталӑкра пулса савӑннӑ вёт-ха. Воспитательсем кашни куна усӑллӑ та хаваслӑ ирттерес тесе еплерех тӑрӑшрӑс! Эх, тепре августра ҫавнашкал лагерь ёҫлесен-и? Хаваспах тӑван шулалла чупнӑ пулӑттӑмӑр, – терӑс хаваслӑ арсын ачасем.

Элиза ВАЛАНС.

Елчӑк районё,
Курнавӑш.

Тема тӑсӑмё 4-мӗш стр.

Ҫырӑнтару

Хаклӑ вулакансем!

2017 сұлӑн I сурринче илсе тӑмашкӑн сурла уйӑхён 31-мӗшӑччен йўнё хакпа

"ХЫПАРА" – 664,74 тенкёпе,
"ХЫПАР-эрнекуна" 319,92 тенкёпе,
"ТАНТАША" – 255,24 тенкёпе,
"ТЕТТЕНЕ" – 145,20 тенкёпе,
"САМАНТА" 182,94 тенкёпе
кашни ҫыхӑну уйрӑмёнчех ҫырӑнтарасҫё

Ҫирӗп кӑмӑллӑскер

ҪР пуҫлӑхӗн стипендиачӑсен йышӗнче Чӑваш Тимеш вӑтам школӗн вӑренекенӗ пурри питӗ савӑнтарать.

Роман вӑренӗ отличникӗ, кашни ҫулах Хисеп хучӑсем илме тивӗҫ пулать. Пултаруллӑскер хайӗн пӗлӗвӗн ҫирӗплӗхне тӗрӗслеме ҫичӗмӗш класранах пуҫланӑ. Ҫулсерен район шайӗнчи тӗрлӗ олимпиадана хутшӑнать, яланах малтисен йышӗнче вӑл. Чи асра юлмалли саманта - республика шайӗнче район чысне хӗтӗлесе вырӑс литературипе призер пулса тӑнине - Роман тулли кӑмӑлла йышӑнать.

Анӑ тавракурӑмлӑ качӑ нихӑсан та пӗр вырӑнта тӑмасть: яланах шыравра, нумай вулать, ҫӗнӗрен те ҫӗнӗ пулӑмсемпе паллашать, пурнӑҫ ҫулӗ ҫине тӑма кирлӗ предметсене шӗкӗлчет. Вырӑс чӗлхипе литература, историпе географи, обществӑпа экономика, физикӑпа математика предметсене кӑмӑллат, тӑтӑшах факультативсене ҫӑрет.

Роман - «Ҫамрӑк ҫыравҫӑ» кружокӑн хастарӗ. Пушӑ вӑхӑтра сӑвӑсем шӑрҫалать, конкурссене хутшӑнма хайлавсем хатӗрлет. Иртенӗ вӑренӗ ҫулӗ уншӑн уйрӑмах тухӑслӑ пулчӗ. Республика шайӗнче тӗрлӗ енлӗ конкурсене хутшӑнса малти тата призьӑ вырӑнсене йышӑнчӗ. Чӑваш Республикин вӑренӗ институтчӗ 10 классем хушшинче ирттернӗ «Нарспи сӑнарне эпӗ ҫапла ӑнланатӑп» сочинени конкурсӗнче пӗрремӗш вырӑна ҫӗнсе илчӗ. Чӑваш кӗнеке издательствин «Ҫамрӑк талантсем» конкурсӗнче те малти вырӑна тухрӗ. Ҫавӑн пекех «Манӑн тивӗҫӗм те, ирӗклӗхӗм те пур» конкурсра ҫӗнтерӗҫӗ пулса тӑчӗ. «Космос тата ачасем» конкурс та иккӗмӗш вырӑнпа савӑнтарчӗ. Роман «Тантӑш» хаҫатпа та ҫыхӑну тытат, унта хайӗн сӑввисене, заметкисене кун ҫути парнелет. 2011 ҫулта вӑл ҫак хаҫат лауреачӗ те пулчӗ, Хисеп хутне те тивӗҫрӗ.

Ҫулсеренех «Русский медвежонок», «Британский бульдог», «Золотое руно» тата «Чӗвӗлти чӗкеҫ» конкурс-вайӑсене хутшӑнса хайӗн тавракурӑмне анлаплатать. Виҫӗ сул хушши «Чӗвӗлти чӗкеҫ» конкурсра ҫӗнтерӗҫӗ пулчӗ.

Роман-ҫирӗп кӑмӑл-туйӑмлӑ ҫамрӑк, хайне шанса панӑ ӗҫе вӑхӑтра та тӗплӗ пурнӑҫлат. Вӑл - Шкул республикин ҫирӗп ыйтӑкан вӑренӗ министрӗ.

Спортпа та туслӑ: чупма, футболпа хоккейла выляма кӑмӑллат, район шайӗнче иртекен тӗрлӗ ӑмӑртӑва хутшӑнса дипломне тивӗсет.

Вӑренӗри пысӑк ҫитӗнӗсемшӗн активлӑ та хастар ҫамрӑк 2015 сулхи авӑн уйӑхӗнче «Артек» ача-пӑча центрӗнче канса килчӗ, пурнӑҫри чи телӗлӗ саманчӑсене юлташсемпе, пӗр класра вӑренексемпе пайларӗ.

Надежда ЕВДОКИМОВА.

Йӗпреҫ районӗ,
Чӑваш Тимеш.

Хӑрушсӑрлӑх уроки

Ҫулла - ачасемшӗн чи хаваслӑ тапхӑр: школа каймалла мар, урамра чун каничен выляма пулать, ирӗклӗх! Анчах шӑпах ҫак ирӗклӗх ашӗ-амӑшне канӑҫ памасть-ҫке: ачасене инкеке лекесрен мӗнле сыхласа ҫитермелле-ши? Хӑрушлӑхсем йӗри-таврах кӗтсе тӑраҫҫӗ тейӗн. Ҫуллахи кунсенче уйрӑмах асӑрхануллӑ пулмалла. Шӑрӑха чӑтаймасӑр чылайӑшӗ шыва кӗрсе уҫӑласшӑн, унта аслисемсӗр ҫӑреме юрамнинне асра тытӑкан сахал. «Шывӑн турачӗ ҫук», - теҫҫӗ халӑхра. Ҫапла вара инкеке лекме ансат. Ҫулӑмпа выляма юрамнинне те аслисем тӑтӑшах асӑрхатараҫҫӗ-ха, анчах шӑпӑрлансем ҫакна пур чухне те хӑлхана чикесшӗн мар ҫав.

Нумаях пулмасть МЧС тата ВДПО пӗрле Республикӑри ачасемпе ҫамрӑксен библиотекинче социаллӑ реабилитаци центрне ҫӑрекен ачасемпе хӑрушсӑрлӑх уроки ирттерчӗҫ.

Чрезвычайлӑ лару-тӑрусен министрствин халӑхпа ҫыхӑнас тата информаци уйрӑмӗн пуҫлӑхӗ О.В.Нягина, МЧС Чӑваш Енри Тӗп управленийӗн шыв ҫинчи хӑрушсӑрлӑх уйрӑмӗн эксперт-специалистӗ Ольга Владимировна Курдиманова, Чрезвычайлӑ лару-тӑрусен министрствин Патшалӑх инспекцийӗн Шупашкарти уйрӑмӗн патшалӑх инспекторӗ С.В.Аршинов тата республикӑри Пӗтӗм Раҫҫейри хай ирӗклӗ пушар обществин председателӗн заместителӗ Г.П.Кулагина ачасене хайсен интереслӗ те пысӑк пӗлтерӗшлӗ ӗҫӗ пирки каласа пачӗҫ, вӗсене кулленхи пурнӑҫра кирлӗ пулакӑн теори тата практика пӗлӗвне илме пулӑшрӗҫ. Ачасем пушар алхассан, газ тухсан е сирпӗнсен, электроприборсем тӗрӗс мар ӗҫлесен мӗн тумаллине, шыва кӗнӗ чухне мӗнле асӑрханмаллине ӑса хыврӗҫ. «Ҫӑлав жилечӗ тӑхӑн», «Александров вӗҫӗ пулӑшнине путакана ҫӑл», «Пушар сӑнтерекенӗн ҫи-пуҫне тӑхӑн» йышши вайӑсем инкекрен мӗнле ҫӑлӑнса тухмаллине вӑрентрӗҫ. Чрезвычайлӑ лару-тӑрусен министрствин пысӑк пукани

Константин 01 шӑпӑрлансене хавхалантарсах тӑчӗ. Ҫавӑн пекех хастар ачасем пушар викторини ыйтӑвӑсене хуравларӗҫ. Конкурсемпе вайӑсене хутшӑннӑ май вӗсем хӑрушлӑха кӗрсе ӳксен чи малтанах ятарлӑ йӗркене пӑхӑнмаллине, сӗхӗрленсе ӳкмесӗр ушкӑнпа пӗрле ӗҫлемеллине ӑнланчӗҫ. Кӑпӑк, хайӑр, ҫӗр тата шыв пушара сӑнтерме аван пулӑшнине пӗлӗҫӗ пӗчӗккерсем. Ӑмӑртусене хутшӑннисене МЧС тата ВДПО ӗҫченӗсем асӑнмалӑх парнесемпе савӑнтарчӗҫ. Ольга Нягина чи вӑр-вар, лара-тӑра пӗлмен Ромӑна уйрӑмах хастар пулӑшӑн мухтарӗ. Пушар ӗҫченӗн ҫи-пуҫне тӑхӑнссипе ӑмӑртнӑ йӗкӗреш Викӑпа Лерӑна та асӑрхамасӑр май ҫукчӗ. Ҫак асра юлмалла тӗлпулу хыҫҫӑн, тен, хӑшӗ-пӗри пушар хуралӗн ӗҫченӗ е ҫӑлавҫӑ пулма та тӗв тытрӗ пулӗ. Ку - питӗ пархатарлӑ шухӑш. Ӑмӗтсене пурнӑҫа кӗртме ачаранах тӑрӑшмалла. Эппин, халӗ хӑрушсӑрлӑх йӗркине пӗлсе ыттисене те ӑс парса тӑни - пуҫламӑш утӑм.

Ачасем! Чрезвычайлӑ лару-тӑру сиксе тухсан мӗнле номере шӑнкӑрӑвмаллине пӗлетӗр-и? Асра тытӑр!

Хуларӑ телефонран:

- 01 - пушар хуралӗ тата ҫӑлавҫӑсем;
- 02 - полици;
- 03 - васкавлӑ пулӑшу;
- 04 - авари газ служби.

Кӗсье телефонӗнчен:

- 101 - пушар хуралӗ тата ҫӑлавҫӑсем;
- 102 - полици;
- 103 - васкавлӑ пулӑшу;
- 104 - авари газ служби.

Ҫавӑн пекех ятарлӑ службӑсене васкавлӑ майпа ҫенсе илме 112 номере те шӑнкӑрӑвлама юрат. Телефон ҫинче укҫа пӗтсен те, сим-карта ӗҫлемесен е вӑл пачах пулмасан та 112 номере шӑнкӑрӑвлама май пур. Ҫакӑ тӗлевсӗр пурнӑҫланать. Чи кирли, хӑвар е тепӗр ҫын инкеке лексен пулӑшу ыйтма именмелле мар.

Лариса ПЕТРОВА.

Тантăш
чӑваш ачисен хаҫачӗ

УЧРЕДИТЕЛЬСЕМ

Чӑваш Республикин Информаци политикин тата массӑллӑ коммуникацисен министрствин, Чӑваш Республикин Информаци политикин тата массӑллӑ коммуникацисен министрствин «Хыпар» Издательство сурчӗ» Чӑваш Республикин хай тӑтӑмлӑ учреждений.

ХАҪАТ ИНДЕКСӖ:

54802 - (сур сула) - Чӑваш Республикинче

● Редакципе издатель адресӗ:
428019, Чӑваш Республикӑ,
Шупашкар хули, И. Яковлев пр., 13.

● «Хыпар» Издательство сурчӗ» АУ техника центрӗнче калӑпланӑ. «Чувашия» ИПК» АО типографийӗнче пичетленӗ.
428019, Чӑваш Республикӑ,
Шупашкар хули, И. Яковлев пр., 13.

● «ЧУВАШИЯ» ИПК» ДИРЕКТОРӖ:
Тел.: 64-24-01

● ДИРЕКТОР - ТӢП РЕДАКТОР
М.М.АРЛАНОВ

ТЕЛЕФОНСЕМ

директор-тӗп редактор: 56-00-67
тата юнкорсемпе ӗҫлекен пай: 28-83-86
редактор, ҫырусемпе
шкул ачисен пайӗ: 28-85-69
спорт тата экологи пайӗ: 56-11-80
право, кӑмӑл-сипет пайӗ: 28-83-89
факс: (8352) 28-83-70
бухгалтери: 28-83-64

● РЕДАКТОР
В.ФЕДОРОВ

● НОМЕР ВУЛАҪИ
Л.ВАСИЛЬЕВА

● КАЛӑПЛАҪӐ
Н.ПЕТРОВА

● ЭЛЕКТРОН АДРЕС:
e-mail: tantas@list.ru

● ТИРАЖ
1162 экз.

● ЗАКАЗ
№ 2687

Пичете сурла уйӑхӗн
3-мӗшӗнче алӑ пуснӑ.

● ПИРӖН САЙТ:
www.hypar.ru

Газета «Тантӑш» («Ровесник») зарегистрирована Управлением Федеральной службы по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций (Роскомнадзор) - свидетельство о регистрации СМИ ПИ № ТУ21-00306 от 10.12.13 г.

Ⓟ палӑпа реклама материалӑсене палӑртнӑ

Пичете графикпа 15 сехетре алӑ пусмалла, 14 сехет те 00 минутра алӑ пуснӑ.

ЧР ПУСЛАХЁН СТИПЕНДИАЧЁ

Кросран пусланна ситенусем

Сапайла та ыра камалла Николай Алексеев мён пёчкренех спортпа туслә. Шапах хайенче сак ене аталантарса ситену хыссан ситену тунашан Коля республика Пуслахён стипендине тивесне.

– Эпё сәмәл атлетикана питё килештеретп, – каласа парать арсын ача. – Районти, республикари амартусене таташ хутшанатп, час-часах малти вырансене йышанатп. Пысак ситенусенчен пёри – ЧР чемпионатенче виҗе сухрам чупса виҗсемеш выран йышанни. Сулсеренех шул команди йышенче районти «Зарницәпа» «Орленок» ваййисене хутшанатп. Пёлтер пирён команда район чысне республикара хутелерё, иккёмеш вырана тухрамар. Кунта манан түпе те пур: 1000 метр чупса иккёмеш выран йышантам-ске.

Коля пиллёмеш класра вёренне вәхатра пусласа сәнтерү тутине туйса илне, шул

кросенче чи малтан чупса тухна. Улттамеш класра вара арсын ача хайен пёрремеш медальне сөнсе илне.

Чан та, спортри ситенусемшен тивесне Хисеп хучё те, медаль те чылай Кольан. Пурне те каласа тухма сук. Вәл сәмәл атлетикапа аслисен хушшинче 1-меш разряда тивесниех мён тери пысак пёлтерешлө. Сав вәхатрах арсын ача вёренуре те хастар. Кәсал районта технологи, ОБЖ, обществознани олимпиадисенче призерсен йышне кенө.

Акә Коля ватам шултан вёренсе тухрө те ёнтө, кёсех вәл студент пулса тәрө. Паллах, аслә шулта ача тата пысакрах ситенусем кётеҗсө. Эппин, хастар сәмрәка аңасу сунар!

Лариса ПЕТРОВА.

Канаш районё,
Шуркасси шулө.

Мән Явәш шукулён мухтавлә ачисем

Иртнө вёрену суленче Етёрне районенчи Мән Явәш шукулөнче пулначчө. Пултаруллә та аслә ачасемпе каласна май вёсенчен телёнсе пётме сук. «Тантәш» вулканёсене те вёсемпе паллаштарар-ха.

Енен сәмрәк поэчсөм» конкурса хутшантам, призер пулса татәм. Паллә сынсем унта сәвә мөнле сырмаллине, мёнрен пусламаллине аңлантарса пачёс, асталәх урокөсем ирттерчөс. Петёр Якусен уйрамах асра юлчө, сәмахөсем сунатлантарсах ячөс, – хавхалануллә туйампа каласа парать Андрей.

Пултаруллә арсын ача спектакльте выляма та камаллать. Старик сәнарне питө аста каләпласа вәл «Чөрөлөх хунавөсем» конкурса паләрнә.

Андрейән юратнә кёнеки – Аркадий Гайдар сьрнә «Тимур тата унан команди».

– Пирён ялта, Йёрөхкассинче, хамәрән та Тимур команди пур, – пёлтерет арсын ача. – Мён те пулин туса пулашсан ватәсем савәннине куратпәр та хамәрән та чун хөпөртет. Шулта пёр-пёр мероприятия ирттернө чухне ватәсене чөнетпөр, вөсем унта сәмах каланә чухне пире те ырламасәр хәвармасөсө.

Ку вөрөнү сулне Андрей йәлта «5» палләпа вөслөнө. Сулсеренех сәлла лайәх кәтартупа савәнтарат вәл.

– Пёрремөш класра манан «4» паллә та пурччө. Ун чухне сәкна аңлантам: вәхатра вёренсен кәна пөлү илме сәмәл. Савәнпа хамән явәпләха туйса илтөм те кёнекепе ытларах ларма пусларәм, – аңлантарат Андрей.

Вёренуре хастарскер чәваш чөлхипе тата литературипе иртнө район олимпиадинче сәнтерсе республика шайенчине те хутшаннә, лайәх кәтартупа савәнтарнә.

Андрей – сәвәпа сывлакан арсын ача. Пур япала синчен те вәл сәвәласа каласма хатөр. Хәсан та пулин унран пысак поэт пуласса шансах тәратпәр.

Пурнәсра чееленни те кирлө

Катя Михайлова вара пёчкренпех ташлама, юрә шәрантарма юратат.

– Юрлама мана атте вөрентрө, – тет Хупахушкән хөрө. – Хуткупәс калама та вәлах хәнәхтарчө. Атте «Выла» ансамбле сурет, эпө те унран юлмастәп. Анне юра-ташша аста. Икө пичче те пёчкренпех юрәсөсө.

Катя шулти вокал кружокне сурет. Сәвна май вёрен-текен ертсе пынипе төрлөрен конкурса хутшанат. Сәмахран, кёсөн классенче вәл Етёрнере иртнө «Ачаләх принцесси» конкурса сәнтернө.

Унсәр пусне спектакльте выляма та килешет Катяна. «Чөрөлөх хунавөсем» конкурса вәл Тилө пулна.

– Сәк сәнар мана питө килешет, мөншөн тесен чөе Тилө рольне выляна чухне пёрмаях кулмалла, эпө вара кулма питө юрататәп. Тата пурнәсра чееленме пёлни те кирлө, – тет шул артисчө.

Катя «5» палләпа кәна вёренет. Предмет олимпиадисене хутшанса Хисеп хутне чылай тивесне. Илемлө вулама юратаканскер сәк енөпе час-часах төрлөрен конкурса паләраты, ытти ачасене итлесе те киленет, вёсенчен төслөх илет. Укөрессипе те маттур Катя. Чечек лартса устөрме камаллать. Спортпа та туслә.

– Телей сөмьепе тачә сыхәннә, – тет Катя. – Кил-йыш чирлемесен, спортпа туслә, пултаруләх енчен хастар пулсан, пёр-пёрне пулашсан, ыра сунсан, юратсан эпир пурте телейлө пулатпәр.

«Чи лайәх ашшөн» хөрө

Яна Ермакова кәсал виҗсемеш класран вёренсе тухрө, часах таваттамөшне кайө. Суран та, йөлтөрпе те хыт чупаканскер районти амартусенче темисө хутчен те сәнтернө. Хөрачан аппәшө те сәк енөпе маттур, пёртәвансене шулта питө ырләсөсө.

Пионерболла, волейболла, лапталла выляма камаллать Яна. Лапталла выляна чухне мечөке ун пекех вайлә сәпса вөстөрөкен урәх сук, савәнпа юлташөсемпе вайя пустарансан сәк тивөсө яланах вәл пурнәслат.

– Эпир сөмьепе час-часах хыр вәрманне суретпөр, – каласа парать илеме курса хут сине сәнлама юратакан хөрача. – Унта сывләш сәв тери уса. Вәрманта эпир чечексөмпе киленетпөр, сырла пустаратпәр, усәллә курәк пухатпәр. Мана шапа хупахи курәк килешет, ача укөрме те аван.

Амәшө чечексөмпе ёсленине кура хөрачашән та сәкә чун иленөсөне савәннә. Халө иккөшө те пурт умөнче, пахчара төрлөрен чечек ёрчөтөсөсө, вөсене юратса пәхасөсө. Ашшөпе пөрле вара Яна шәнкәрч вөлли асталәма юратат, пёррехинче пуян шушәл-ләскөрсөм икө хутлине те тунә. Сәв пөчөк суртсене кайәксөм йышансан мён тери савәнәт-сөке сөмьө. Яна сулсеренех районти «Шәнкәрч вөлли» конкурса сәнтерет. Пултаруллә ашшө-амәшөн хөрө те ситену хыссан ситену туни аван ёнтө. Сәмах май, хөрачан ашшө районти «Чи лайәх атте» конкурса иккөмөш выран йышәннә.

Сәпларах хастар та пултаруллә ачасем вөренөсөсө Етёрне районенчи Мән Явәш шукулөнче. Вөсем суллахи каникула та усәллә ирттерөсси иккөленусөр.

Лариса ПЕТРОВА.

Вәхатра вёренсен кәна пөлү илме сәмәл

Андрей Яковлев – выранти сәмрәк талант. Пёрремөш класранпах сәвә сыраты вәл. Унан хайне евөрлө те тарән шушәшлә хайлавөсем «Тантәшра» та пичетленнөччө. Чи малтанхи сәввинче вәл төнче усләхө пирки сьрнә пулна, лайәх «пиҗсе тухна» пек туйәннә. Эх, пусланнә вара калем ёсө! Сәкән пек маттур вёренекөне мөнле шул мухтанмө-ха?

Андрей пултаруләх амартәвөсене хутшанма камаллать, кашни сәнтерү ача хавхалану курет.

– Етёрнери «Асамат көперө» конкурса кайсан сәвва илемлө вулкансене куртам та камал сөкленчө. Эпө те чәваш поэчсөсөн сәввисене вуласа конкурссене хутшанма тытантам. Чи малтанах Васлей Давыдов-Анатри пултаруләхө питө килешнөччө. Көсөн класра вёреннө вәхатра унан сәввипе республикари «Мельпомена асамләхө» конкурса хутшанса пёрремөш выран йышантам. Савән хыссан нумай-нумай паллә сынна /сәмахран, Раиса Сарпине/ час-часах куратәп. Кәсал республикара «Чәваш

ССС 1-меш стр.

Ача сасси янӑрарӑ лагерьте

Чӑнах, лагерь пуслӑхне Феонила Юрьевна Порфирьевӑна, воспитательсене – Вера Николаевна Вороновӑна, Галина Васильевна Кругловӑна, Оксана Валериевна Мясниковӑна, Татьяна Петровна Федоровӑна, Елена Васильевна Смирновӑна, Светлана Михайловна Кирилловӑна, спорт инструкторӑпе медсестрана Анатолий Сергеевич Константиновпа Роза Андреевна Федоровӑна тата тутлӑ апат пӗсерекене Надежда Геннадьевна Порфирьевӑна епле манма пултарӑс-ха сывлӑхла кану лагерьне сӗрекенсем? Вӗсемпе пӗрле кашни кунне усӑллӑ ирттернӑ лагерь вӗсленнине сиссе те юлаймарӑс-сӗке хастарсем.

Спорт пурнӑсра чи кирлине шута илсе тӗрлӗ вырӑна суран сӗрерӑс вӗсем. Сӑмрӑксен тӗп тӗллӗвӗ – сӗтсӑнталӑка юратасси, упрасси, тӗпчесси. Савӑнпа час-час усӑ сывлӑшра пулма тӑрӑшрӑс те хӗрачасемпе арсын ачасем. Хӑйсен тӑрӑхӗнчи пурин кӑмӑлне те каякан сӗткӗле ситмесӗр чӑтаймарӑсех. «Республикари паллӑ кӗлӗсенчен пӗри вӑл. Килен-каян ӑна тинӗспе танлаштарать. Ах, мӗнле асамлӑ сӑрӑсемпе ӗкерсе илемлетмелле-ши юратнӑ кӗллӗ? Иртен пусласа касченех лӑпкӑ та тӗлек вӑл, тӗкӗр евӗр сӗтӑ. Нихӑсан та унӑн сӑн-сӑпачӗ урӑхла пулассӑн туйӑнмасть. Сӑсӗм сӑсӗ аслати авӑтма тытӑнсан, сӑмӑр чӗреслетсе сума пусласан сӑсӗ шавлама тытӑнать. Хумсем сырана сӑпма тытӑнассӗ. Хӑй илемӗпе, хӑйӗн вӗсӗ-хӗррисӗр анлӑхӗпе сӗнӗ шухӑшсем тупма пулӑшат. Акӑ вӑл, ӗмӗтре-шухӑшра мар, чӑн-чӑн пурнӑсри Хура тинӗс! Кур, килен, йӑпан, савӑн! Сӑсӗпӗл Мишши сӑввинчи йӗркесем час-час аса килӑссӗ.

Тинӗс, тинӗс, вӑйлӑраххӑн,
Хӑвӑртраххӑн, сӑмӑлраххӑн,
Чул пулсан – хӑватлӑраххӑн,
Хысӑн-хысӑн хум хумла!
Кунта, кӗлӗ хӗрринче, питӗ аван. Кай-
ӑксем тавралла ярӑнса вӗсни те, сӗлла-
хи шӑрӑх та кӑмӑла хӑпартлантарӑссӗ.
Сӑк кӗлӗ сывӑхӗнче ларнӑ май, мӗн
чухлӗ усӑллӑ каласу ирттермерӗмӗр

пулӗ? Литературапа искусство, юлташсем сӑнчен, пусласлӑх пирки вӗснӗ-хӗрне тухаймасӑр пулперӗмӗр, – терӑс хаваслӑ та мал ӗмӗтлӗ сӑмрӑксем.

Сӑк кӗлӗрех пулӑ тытса хӗрӗ ӑмӑр-ту иртӗ. Сӑпах та Григорий Гладкова, йӗкӗреш Даниилпа Кирилл Смирновсене, Родион Димитриева, Александр Цветкова ситекен пулмарӗ. Ара, вӗсем ытти чухне те ир-ирех вӑлта йӑтса юратнӑ вырӑнне васкассӑ-сӗке!

– Эпир пӗве хӗррине утса мар, чупса ситетпӗр. Чун-чӗре те, алӑ-ура та васкассӑ ун пек чухне. Хӑш чухне тӗпери сӑлтӑрсем те сӑнсе пӗтмесӑсӗ, хӗвел тухасси те инсӗ. Ялта пӗр сас та сӑк, кӑнтӑрла урампа иртекен туртса сурасла вӗрекен йӑтӑсем те эпир иртсе кайнӑ чухне сассисене кӑлармасӑсӗ. Вӗсем те тарӑн ыйхӑра пулас... Сӑпла, кашни хулккан хӑйӗн «характерӗ» пур. Пӗри чӗкӗс пек сӑмӑллӑн вылянат, тепри лӗппер. Наянни сине пӑхас та килмест... Хулкка вӑл чунлӑ япала евӗр. Анчах ӑна пулӑ туртсан сӑс хӑйне евӗр чун кӗрет, савӑн чухне тин вӑл пӗтӗм илемӗпе йӑлтӑртатма тытӑнать. Вӑлтана пулӑ хысӑн пулӑ сӑкланни кӗрхи сӑмӑрлӑ сивӗ кун тултан ӑшӑ пӗрте кӗрсе кукӑль-сӑкӑр, тутлӑ апат-сӑмӑс сӑнӗ евӗрех. Чӑнах, ун пек чухне чунта та ӑшӑ, ыра-ыра пулать, – ӑнлантарчӑс харсӑр пулӑссем.

Кӗлӗ хӗрринче шӗрпе тата шашлӑк пӗсерни ачасене пушшех хавхалантарчӗ.

– Сӗт сӑнталӑкра, кӑвайт сӑнче пишкӗк апат тутине нимпе те танлаштараймӑн. Мӗн тери тутлӑ хуранта ташласа пишкӗк апат! – терӑс пӗри те тепри пӗр савӑнса, пӗр тӗлӗнсе.

Вӑрсӑ паттӑрӑсем

Вӑрман... Капӑр тумланнӑ хӗрача пек ӗлкӗн Курнавӑш вӑрманӗ! Ӑна иртнӗ ӗмӗрӗн 80-мӗш сӗлсен пусламӑшӗнче шул ачисем лартнӑ. Паян мӑнаслӑн кашлат вӑл. Хӑй ытамне пурне те йыхравлат. Сӑрла-кӑмпа юратакансем час-час сӗрӑссӗ кунта. Вӑрман варринче

– кӗлӗ. Экскурсие килекен те йышланчӗ юлашки вӑхӑтра. Шӑп сӑк вырӑнта вӑхӑта аван ирттерчӗ лагерь ачисем те. Тӗрлӗ спорт ӑмӑртӑвӗнче пултарулӑхсене туптарӗ. Халиччен пӗлмен йывӑс-курӑкпа паллашрӑс.

– Ытарайми вӑрманӑм... Курӑр-ха, курӑр! Йывӑс сӗлсем шӑпӑл-шӑпӑл каласӑссӗ. Сӑмӑл сӑл, такама шыранӑ евӗр, туратсен хушшинче пытанмалла вылят. Кайӑксем те вӑрмансӑр пурӑнаймасӑсӗ, йывӑс тӑррисене сунӑчӗсемпе тӗкӗне-тӗкӗне вӗсӑссӗ, – хавхаланчӑс ачасем.

Кӗнеке вулама юратакан ачасем вӑрсӑ вӑхӑтӗнче вӑрман халӑха мӗн тери пулӑшу кӗнине пӗлесӑс.

– Сивӗ суртра камӑн ларас килтӗр? Хӗллехи сӑл-тамӑнлӑ кунсенче те пӑчкӑ, пуртӑ йӑтса, сунӑшка туртса чӑтлӑ-халла утнӑ сӑнсем. Йӗре-йӗре вӑрттӑн каснӑ вӗсем йывӑссене вӑрман хуралсӑнчен. Сурхи шыв-шур типсе сӑтсен, сӑр пичӗ ем-ешӗл тумпа витӗсен, вӑрман куккук сассипе тулнӑ. Ылханлӑ вӑрсӑ чарӑнсан вӑрман сӑмрӑксен вӑйи-куллипе янӑраса тӑнӑ. Утӑ сулма тухичченех савӑннӑ унта качӑсемпе хӗрсем. Чуна хумхантаракан юрӑсем юрланӑ, вӗсӑе каймалла ташӑсем ташланӑ, вӑйӑсем вылянӑ. Авӑ, паян эпир те вӗсем пекхӗ тӗрлӗ вӑйӑ картинче пулса килентӗмӗр, – терӑс хӗрачасем.

– Вӑрсӑ тенӗрен, Курнавӑш шулӗнчен вӗренсе тухнӑ сичӗ пӗртӑван Чермаковсем: Михаил, Зинов, Константин, Гермоген, Василий, Иван тата Николай фронтра фашистсемпе паттӑрӑн кӗрешнӗ. Тӑван сӑршыва юратаканскерсем ытти салтакпа пӗрле ирсӗрсене тӗп тунӑ. Шел, пӗртӑвансенчен виӑссӑшне тӑван тӑрӑха таврӑнма шӑпа пӗрмен, – сӑмах сӑмхине сӗтрӑс воспитательсем.

Ку каласу ачасене кӑсӑклантарсах ячӗ. Аслисен каласӑвне шӑпӑн сӑс итлесе ларчӑс...

Иван Семеновичпа Екатерина Трофимовна Чермаковсен аслӑ ывӑлӗ Михаил 1912 сӗлта суралнӑ. Ача чухнех вӑл ӗсӑе пишӑхнӗ. Курнавӑшри шулта пусламӑш пӗлӗ илнӗ. Йывӑр пурнӑсӑ пула малалла вӗренеймен. Сӑтӗнерехпе ашӑшӗ амӑшне пулӑшас тӗллӗвпе Мускава ӗслеме сӗл тытнӑ.

Вӑрсӑ пуслансан сав сӗлхинех фронта тухса кайнӑ. «Ах, вӑрӑм-сӗке вӗсем, вӑрсӑ кунӗсем! Вӗсӑ-хӗрри те сӑк пек туйӑнать. Мӗншӗн тесен нимӗн те пӗлместӗн – хӑсан пӗтет ку чӗрӗ тамӑк? Хӑв ӑнсӑртран сывӑ юлсан та киле таврӑнмалли вӑхӑт хӑсан ситет-ши? Ӑна никам та пӗлмест, никам та каласа параймӗ», – тесе пӗрре мар шухӑшланӑ салтак тӑванӗсене аса илсе. «Сӑкӑр хӗрӗ сӑпӑсӑра пултӑм...» – хыпарланӑ вӑл пӗр сӑрӑвӗнче. 1942 сӗлхине тӑшман пулӑш тӗп тунӑ хастар паттӑра.

Вӑталӑххи, Зинов, шултан вӗренсе тухсан тӑван колхозра, кайран Мускавра ӗсленӗ. Унтан таврӑнсан Патӑрьелӗнчи иккӗмӗш Чӑваш патшалӑх колхоз театрӗнче артист пулса тӑрӑшнӑ.

Сӑршыва калама сӑк хӑяр та тискер тӑшман килсе тапӑнсан, ун умне пысӑк хӑрушлӑх тухса тӑрсан вилӗмрен хӑрамасӑр фронта тухса кайнӑ хастар политрук. 1944 сӗлхине Любляна хулине ирӗке кӑларассишӗн пынӑ сӑпӑсӑра йывӑр аманнӑ, госпитальте пурнӑсран уйрӑлнӑ.

Константин та пичӑшӗсем пекхӗ аякӑ ӗслеме тухса кайнӑ. Ялта почталыонра та тӑрӑшнӑ.

Фронтра ялан пӗр шухӑшпа пурӑннӑ – нимӗссене аркатса тӑван тӑрӑха таврӑнасси. «Вӑрсӑра чи кирли – темле йывӑрлӑха лексен те сухалса кайманни. Салтак пурнӑсӗ – кӑткӑс, кашни самантра тем те сиксе тухма пултарать. Савӑнпа тавсӑруллӑ пулмалла. Шанчӑка сӑс сӑхатас марчӑс», – тенӗ вӑл. Кырма ирӗке кӑларассишӗн пынӑ хӗрӗ сӑпӑсӑра йывӑр аманнӑ, киле таврӑннӑ. Колхозра бригадирта вӑй хунӑ. 1947 сӗлхине Йӗпресӑе кузнӑ. Унта вӑл тӗрлӗ

ӗсӑе палӑрнӑ. 1981 сӗлхине сӗт тенчере уйрӑлнӑ. Паттӑра Йӗпрес поселкӗнче пытарнӑ.

Гермоген те пичӑшӗсем пекхӗ фронта тухса кайнӑ. Кунӗн-сӑрӗн вут-сӗлӑм ялкӑшнӑ. Ялсене ирӗке кӑларассишӗн пынӑ сӑпӑсӑсенче юн тӑкӑннӑ. Госпиталь аманнисене йышӑнма та, вӗсен суранӗсене тасатса, сиплесе сӑхма ӗлкӗреймен тепӗр чухне. Смоленск патӑнчи сӑпӑсӑра йывӑр аманнӑ Гермоген, тӑван тӑрӑха таврӑннӑ. Кӑшт вӑй илсен каллех вӑрса тухса кайнӑ. Килтисем унран пӗртен-пӗр сыру сӑс илесӑс. Паттӑр салтак сӑпӑсӑра вилнӗ.

Шкултан ӑнӑслӑ вӗренсе тухнӑ Василий Патӑрьелӗнчи педагогика училищине сӗл тытнӑ. 1939 сӗлта, 3-мӗш курс студентне, военкомат сӑрпа авиаци училищине авиамеханика вӗренме янӑ.

Вӑрсӑра та Василий паттӑрлӑхӗпе палӑрнӑ. 1946 сӗлта кӑкӑр тулли орден-медальпе тӑван тӑрӑха тухса кайнӑ. Чӑваш Ене сӑтсен чӗри хытӑн тапма тытӑннӑ. «Ак халех, сайра вӑрмантан тухсан, чӑваш ялӗсем, уй-хирӗсем, сӑрми-сӑтри курӑнма тытӑнать. Чӗререн юратнӑ сӑршыв!.. Суралса ӑснӗ вырӑн пуринчен те хӑклӑрах, чун савӑнталлах туртат. «Тӑван сӑршыва юратасси атте-анне килне, суралнӑ яла, хӑв ӑснӗ тавралӑха юратнинчен пусланать тесӑс», – сӑк сӑмахсем салтак пуӑсӑнчен сӗл тӑршӑшӗпех тухма пӗлмен. Ялта алӑ усса лармасть вӑл, колхозра вӑй хурать. Тепӗр сӗлхине Йӗпресри иккӗмӗш Чӑваш патшалӑх колхоз театрӗнче вӑй хурать. Хысӑн Сӗнтӑрвӑрри районӗнчи Сӑтракассине куӑса кайнӑ. Савӑнтах, 1983 сӗлхине, сӗт тенчере уйрӑлнӑ.

Иван та Василий пекхӗ Патӑрьелӗнчи педагогика училищине ӑс пухнӑ. Вӑрса пула унтан вӗренсе тухайман, сӑпӑсӑва тухса кайнӑ. Тӑшман, пӗтӗм вӑйне пухса, харсӑр салтаксене пӗтерме тӑрӑшнӑ. Анчах пирӗннисем юлашки юн тумламӗ, патрон, граната юлмиччен сӑпӑснӑ. Ленинград сывӑхӗнчи тупӑш ураине йывӑр амантнӑ Курнавӑш каччи. Госпиталь хысӑн тӑван тӑрӑха таврӑннӑ та педагогика училищине ӑнӑслӑ вӗренсе тухнӑ. Районти тӗрлӗ шулта ачасене пӗлӗ панӑ.

1954 сӗлта тӑван тӑрӑхран аякка тухса кайнӑ. 1971 сӗлта ӗмӗрлӗхех куӑсене хупнӑ.

Семьере чи кӗсӗнни, Иван, сичӗ класла шулта вӗренсе тухсан колхозра тӑрӑшнӑ. Малалла вӗренме каяс шухӑш пулман. Ара, укӑса-тенкӗпе сӑхӑннӑ-сӗке ку.

Вӑрсӑ ахрамӗ унран та пӑрӑнса иртеймен. Хӗрӗ сӑпӑсӑра сурӑм шӑмине амантнӑ. Алма-Атари госпитальте чылай вӑхӑт сипленнӗ хысӑн Курнавӑша таврӑннӑ. «Мӗн тери йывӑр самантсем пулмарӑс пул пирӗн фронти пурнӑсра, анчах нихӑсан та парӑнмарӑмӑр эпир, каялла чакмарӑмӑр. Пуӑса усмарӑмӑр, пулас телее шантӑмӑр», – аса илнӗ вӑл фронти самантсене куӑс умне кӑларнӑ май. Пӗрремӗш ушкӑн инвалидӗ ялта та ахаль ларман. Шулта библиотекара тата ытти сӑрте вӑй хунӑ. Ылтӑн алӑллӑскер пулнӑ вӑл. Тӗрлӗ хитре япала ӑсталанӑ, техникӑна юсама пултарнӑ. 2005 сӗлхине ӗмӗрлӗхех куӑсене хупнӑ. Курнавӑш масарӗнче пытарнӑ паттӑр салтак.

– Апла-тӑк, Чермаковсем пек паттӑр салтаксене пула эпир паян мирлӗ пурнӑсра пурӑнатпӑр. Лагерьте канатпӑр. Хамӑр ентешсемпе чӑнласах та мӑнасланатпӑр, – терӑс ачасем.

Асра юлмалли самантсем тем чухлех пулчӑс. Районта лагерьсен хушшинче иртнӗ спартакиада 2-мӗш вырӑна тухни, пурте пӗрле библиотекӑна сӗрени, походсене, экскурсийсене савӑнни тата Вера Николаевна Воронова воспитательницӑна суралнӑ кунпа ушкӑнпа хавассӑн саламлани – йӑлтах-йӑлтах манӑсми кунсем пулса юлчӑс.

Элиза ВАЛАНС.

Елчӗк районӗ,
Курнавӑш.

Хёр патне чечексёр ан суре

Хёрсем мён тери чечекшён сунассё вёт. Пурте тенё пекех савна качча парнеленё чечек сыххипе сән ўкерёнсе Интернета лартса хурассё. Эпё ун йышшисенчен мар та сав айванккасене анланма пултараймастап. Чечек вёл чечекех ёнтё. Сав тери саванса ўкмелли, мухтанмалли мён пур-ши унра?

Манан аппа чечексемпе ёслеме ялан хавас. Лартат, шаварат, кунён-сёрён тем чаваланат вёсен умёнче. Мён усси, ара, сав куракран? Ана салата яма сук, яшкара пёсреймён, чей вёретсе ёсеймён. Сук, анланмастап пёрах.

Пёр кунхине пирён чурече анинче чечек суралчё. Хитре пек туйанат-ха. Ячё темёнле, пёлместёп. Ана мана пёлтёр пёр качча парнеленёччё. Килёштеретчё пулас мана. Юрать аннепе аппа чечекне пәхса тәрацсё, унсәран тахсанах типсе ларёччё вёл.

Ах, сав каччәсем чечек парнелеме мёншён юратацсё-ши? Илемлё сёсқесене курсан хёр чёри ирёлсе каять тецсё-ши? Димәпа сұлталәк суретпёр. Сак вәхәтра мён төрлө чечек сыххи кәна парнелемерё-ши вёл мана! Амәшён пахчинче пёр сёсқе те юмарё пуль. Хёлле те тастан тупать. «Чечек юратмастап эпё, илсе ан кил урәх», – тесе темице те каларәм. Вёсене шыва лартма

та манса каятәп-сқе. Пёррехинче, чәнах та, пушә аләпах ситрө. Тепринче те чечек куракран. Хирёссе кайрәмәр та: «Пёр чечек те пулин илсе килмерён вёт! Хёр патне суретён тата хәв», – терём тарәхнипе. «Эсё юратмастап терён те», – анланмасәр тәчө каччә. «Юрататәп-и, юратмастап-и – пурпөрах илсе килмөллеччө!» – терём ним калама аптәранә енне.

Тепрехинче Дима пысәк та хёрлө чечексемпе килчө. Ятне пёлместёп, анчах кёлчечек мар. «Тархасшән, шыва ларт-ха, сёсқесем типсе ан кайччәр», – терё вёл тархасласах.

Киле кёрсен унталла-кунталла пәхкала-рәм, ваза сук, пушә савәт шырама вәхәчө те сук. Аста лартас ку чечексене? Курах кайрәм – анне сёрулми шуратнә хысқан шывне тухса тәкман. Шыв шывах пуль? Саванта чечексене лартрәм та хёр тантәш патне вёсёртём. Унпа каласмалли нумайлансах ситнө-ха.

Чечек тенёрен... Эпё сав териех чечек юратман сын мар. Мана килёшекенни те пур – салтак тўми. Сарансенче ситёнекенни. Нимёнле кёлчечек те мар, шәпах сав черчен салтак тўмисем манан кәмәла сёклемө пултарассё. Анчах Дима сәкна хальлөхе анланса илеймерё пулас...

Алена ИВАНОВА.

КАНАШ ПАРАМ-ХА

Нумаях пулмасть «Сунатла самракләх» рубрикара КРИСТИНАН «Килёшет те, тарәхтарат те» сырәвөпе паллашрәм, шухәша пурәм.

Кристина, эсё хәвах калатән вёт унччен каччәпа суресе курман тесе. Пёр-пёрне сичё кун анчах пёлетёр. Тен, тупсәмне сакәнта шырамалла?

Арсын ачана малтан төпө-йёрөпе пёлсе ситмесёр асәрлә ёссем ан ту, хәвна сирөпрөх тытма тәрәш.

Тен, вёл сана килёшсөх каймасть е пачах тепёр май. Саванпа тарәхатән та пулө. Е төлпулурә хайне йёркеллө тытма пёлмени те вёчёрхентерет, ун пекки те пулать пурнәсра. Эпё хәюллә хёрача пулнәран сана анланма йывәртарах. Сәпах та туйәмсем хысқан кайса пусна ан сүхат. Анәсу сунатәп!

Лена НИКИТИНА.

Елчөк районё.

ӘСЛӘ КАЛАНӘ

Малтанхи сирём сұл – пурнәсри чи вәрәм тапхәр.

Роберт САУТИ.

Төнчөпе сәмрәксем хусаланацсё – ватәлсан.

Джордж Бернард ШОУ.

Эпир пур чухне вилём сук-ха, вилём ситсен эпир сук. Апла пулсан чёррисемшён те, леш төнчерисемшён те вилём сук.

ЭПИКУР.

Чи гениллө көвө – хамәрән чөре таппи!

Мишель ЕМЕЛЬЯНОВ.

Турех ситөнү патне ситеймерёр пулсан татах та татах хәтланса пәхәр. Унтан ләпланәр та хәвәра килёшнө пек пурәнәр.

Уильям Клод ФИЛДС.

Пурнәс сана хирёс йәл култәр тесен малтан хәв әна хирёс йәл кул.

Джон Э. СМИТ.

Пёр сын сире кунне темице хутчен те сывләх сунать пулсан, эппин, вёл сире асәрхамасть.

Александр БОТВИННИКОВ.

Телей хакләвөсем ўссөх пырассё... Телейлө самантсем вара сахаллансах юлассё...

Михаил ЗУДОЧКИН.

Хәвна уләштарма мёнле йывәррине шухәшласа ил те теприне уләштарма хәтланни кәләхах пулнине тинех анланатән.

ВОЛЬТЕР.

Сирён сичен лайәххине кәна калама эсир вилмен-ха.

Кароль ИЖИКОВСКИЙ.

Ыттисене лайәх пёлетпёр пек туйәнәт, анчах хамәра та питех пёлместпёр иккен...

Михаил ЗУДОЧКИН.

Мёнле хәтәлас ку каччәран?

Вуннәмеш класа куқсан мана пёр сұл маларах вёренсе пыракан каччә куқ хывнине сисрём. Шкулта вёл ман патран иртсе пынә чухне әнсәртран пек төртсе илме тәрәшатчө. Эпё кәмәлсәр пулнә пек әна хирёс төкеттём те пирён хәваламалли вайә пусланатчө. Шәнкәрав пулсан сёс кашни хайён класне каяттәмәр. Туссем хёрпе каччә тесе йөплеме тытәнчөс. Кақхине клуба тухсан та сав каччә манран хәпмастчө, пёрмаях ташша чөнөтчө. Вара шухәшларәм та, эпё әна килёшетөп пуль терём.

Каникул ситсен ман пирки манса каять пуль терём те...

Пёр кунхине йәмәкпа иксёмөр картишре вельәх-чёрлөх пәхаттәмәр. Урамра такам шәхәрчө. Пирён яваплә ёс пусланнә-сқе: йәмәкпа иксёмөр пёрер ёне сәватпәр. Саванпа шәхәракан патне тухакан пулмарё. Вёл вара тепре иккө-виссё шәхәрчө те шәпланчө.

Ёне суса пётөрсен урама тухса пәхрәм та аләк умөнче сурәхсем юратсах темён чәмланине асәрхарәм. Патөнчөх пөчөк сыру та выртать. «Сак чечек сыххи санән илемне ситеймест», – тенё унта. Пёр сурәх сәварёнчен тухса тәракан чечек тунине куртәм та: «Паллах, ситеймест», – терём сасәпах.

Тепёр кунне каллех сав вәхәталлах урамра шәхәракан тупәнчө. Хальхинче кам килнине кура-тәпах тесе турех чупса тухрәм – ёлкөреймерём. Аләк умөнче чечек сыххи тәләххән выртать. Пөчөк сырәва вулатәп: «Сан пек илемлө хёр эпё урәх курман». Унталла-кунталла пәхрәм – никам та сук. «Хёрсем, килёр, хәналанәр! Сире пёр така питё килёштерет пулас», – тесе чечек сыххине курак сине хутәм, унчченех сывәхра чәтәмсәррән пәхса тәракан сурәхсем сәкна кәна кётнө тейён...

Виссёмөш кунхине чечек хуқи килес вәхәта хам сисмесөрөх кётме пусларәм. Йәмәк манран та ирттерет, урмарах сыхласа ларать.

– Аппа, тух! – кашкәрсә ячө вёл сасартәк. – Сан пата каччә килнө! Чечекпе!

Урама тухрәм та мана шкулта та, клубра та канәс паман Петяна курах кайрәм.

– Эсө мана питё килёшетөн, – терё вёл чечек сыххи тыттарнә май.

Эпё ним калама та пёлмерём. Юрать, йәмәк сүхалса каймарё.

– Кақсар та, эпир эсө килессе пёлмен, апат янтәласа ёлкөреймерёмөр. Пирён пата килекен

хәнәсем симиеллине хайсемех йәтса килетчөс, – терё Алиса йәл кулса.

– Анлантәм, тепрехинче пёлетөп, – терё Петя та йәл куләпа.

Тепёр кунне эпё вар ыратнипе аптәрарәм. Йәлтах Алиса айәплә: йўсө кайнә яшкана мана вайпах ситерчө. Унсәрән: «Эпё пөсөрнине тиркетөн», – тесе тутине тәсать. Акә халё юратнә йәмәкшән нушаланатәп. Кун пек чухне мён сөме юраманине Интернетра вуласа пёлтём. Анне сахәрсәр хура чей ытларах ёсөме хушрө те сәпла турәм. Кақ еннелле кәна иртнө пек пулчө, анчах пөтөмпөх мар.

– Аппа, сан пата Петя килнө! Кучченөсө! – кашкәрчө урамранах Алиса.

Тухса каласмах тивет. Урам аләкне уссанах Петя аллинче торт куртәм та әш пәтранса килчө. Каллех вар ыратасшән пулас. Хама япәх туйнине пёлтерсе пурте кёрсе тартәм. Кала кәна – симеллине те йәтса ситнө вёт! Мёнле хәтәлмалла ку каччәран? Вар ыратни ситмест, тата Петя килнө! Сук, кун пек юрамасть. Ыранах манран хәпма калатәп-ха. Анчах пултарайәп-ши? Эх...

Ирина УЛЬЯНОВА.

Пысак хўтөлөвсөн пёчөк пирёштэй

Иытá ватáлсах ситрë. Этем сýлë-семпе танлаштарсан та вáл сахал мар пурáннáн туйáнатъ. Иытá өмөрë сáвáн чухлë пулаясса вара ёненес те килмест. Ху́сасем патне хáна-сем килсен яланах пëр ийтá яратчë:

– Сирëн ватти пурáнатъ-и-ха?

Алáк хушáкëнчен ийтáн пысáк пусне курсан питë тëlëнечëс хáйсем.

Тáватá ураллáскер сынсене кýрен-местчë. Иытáсен сáпла нумай пурáнмалла марринë хáй те áнланатчë вáл. Нумай сынна тël пулса ху́сасем:

– Áста-ха сирëн? – тесе ийтáн лешë-сем тутисене чëтрентерсе пусëсене пáратчëс кáна. Ун пек чухне ху́са ийтá тата хытáрах ыталатчë, өмөрлëхе áсанмалли вырáна тарасран чаратчë тейëн.

Иытá малалла пурáнчë, анчах кун-серенех утса сýреме те, сывлама та иывáрланчë áна. Унччен лайáх тур-тáнса тáракан хырámë усáнса анчë, ку́сенчи сýтá сухалчë, хýри вара кивë сëtëке аса илтерме пусларë. Апат анми пулчë, юратнá пáттинë те унчченхи пек савáнáспа мар, темëнле тунсáхлá ёс пурáнáслáн симе тытáнчë.

Кунáн ытларах пайне иытá пысáк пýлëмри кавирë синче выртса иртте-ретчë. Ирсерен аслисем ёсе пустарáнна чухне, ху́сасен хëрë шула тухса чупсан, ийтá хëрачан асламáшë урама усáлма илсе тухатчë. Анчах áслá чëрчун унпа сýреме юратмáстчë. Вáл Лена /ху́сасен хëрë/ шултан таврáнса унпа пëрле тухасса кëtетчë.

...Килте пëчëк ача сасси янáрама пуслáн чухне иытá сáмрáкчë-ха. Каярах вëсене иккëшне пëрлех усáлма илсе тухатчëс. Малтанах Ленáна колясáпа тëксе кáларатчëс, унтан пëчëк сын ийтáран тытáнса пирвайхи утáмëсене тума пусларë. Хëрача пысáклáннá май вëсем иккëшех усáлма тухатчëс, пëчëк ху́сана кýрентерме пáхакан хуралсáран никам тарса ўкеймëччë! Иытá самантрах Лена умне тухса тáратчë, áна хáйëн кëlеткипе хўтëлетчë.

Унтанпа нумай вáхат иртрë... Лена ўссе ситрë. Тахсан áна сивëтрен туртнá арсын ачасем каччá шутне кëчëс, иытá хўттинчи хëре ку́с хывма тытáнчëс. Картише тухсан иытá пýрт кëtессинелле пáранатчë, ху́си сине сáврáнса пáхатчë те тëмсем ху́шинне кërсе сýхалатчë. Ытти иытáсене, уйрáмах виссëмëш хутри хáравсá таксáна, хваттертен тухсанах тарма хáтланаканскере, áнланмáстчë вáл. Тëмсем ху́шинчен тухсан Лена ийтá майкáчëнчен тытатчë те вëсем малалла хурáнлáха утатчëс. Унта ачасен вáйá площадки пурчëс. Иывáсцен хўттинче выртнá май иытá ачасем вылянинë сáнама юрататчë. Сурма выртса, хулпуссийëпе хурáн сýмне тërшëнсе, кáйри урисене тáсса тëlëретчë вáл, сапах та хутран-ситрен Ленáпа тантáшë-сем ларнá өннелле пáха-пáха илетчë. Хëрлë сýслë Володя /тахсан иытá áна Лена патëнчен пуринчен те ытларах хáвалатчë/ хáш чухне ун патне пыратчë те юнашар чëркусленсе:

– Мëнле пурáнатáн, ватá тусáм? – тетчë.

Иытá харлатма пуслатчë. Сак синче ларакан сáмрáксемшëн сáкá питë кулáш-лаччë. Анчах Володя кулманнипе иытá

уна áнлану куратчë. Чáнах та áнланатчë пуль каччá сáв чëрчуна.

– Ас тáватáн-и?... – тетчë те вáл асаилу́ сáмхинë сýтетчë.

Паллах, иытá ас тáватчë: Володя карниз сине ивáтнá мëчëке илсе аннинë те, áнсáртран хунар сëмëрнë пëчëк Толикë áс паракан ўсëр арсынна та... Ун чухне иытá асав шáлëсене кáртатса пурнáсра пëрремëш хутчен харлатнáччë. Ўсëр арсын асáрхаттарáва áнланманнипе вáл áна ураран ўкернëччë. Сáвáнтáнпа арсын сáв вырáнта курáнман...

Володя иытá харлатнинë итлесе ларатчë, хутран-ситрен кулáшла самантсене аса илетчë. Унтан Лена пыратчë те пысáк ийтá ачáшланá май:

– Ну, ситë сана харлатса. Киле кáйá-пáр, кáйран татах каласáр, – тетчë.

Кассерен усáлса сýреме иытá уйрáмах юрататчë. Сýлла áна хëвел сýллë суртсем хысëнче пытаннинë, кáнтáрлахи шáрáхпа касхи сулхáн улшáнинне сáнама килëшетчë. Хëлле вáл хура тýпери ялтáрка вëtë сýтáсене киленсе пáхатчë. Мëн синчен шухáшланá-ши сáв вáхáтра ватá иытá? Хутран-ситрен мënшëн сáпла ассáн сывланá-ши? Кам пëlлет...

Кëркунне те ситрë ёнтë. Урама тëттëмленме пусларë. Лáпкá та тунсáхлá сумáр вëtëртетет. Ленáпа иытá яланхи сýллах усáлса сýреçсë. Иыттáн сисëмлë хáлхинë тëlëнмелле сасá пырса кëчë. Питë вáрах илтëнет хáй тата темшëн питë канáссáр. Иытá Лена сине сáврáнса пáхрë – хëр нимëн те илтмест пулас. Вара чëрчун сасá илтëненен тëмсем өннелле сисëмле хáвáртлáха вирхëнчë. Мëн шыратъ вáл? Хáй те пëlмест. Вáрám өмөрëнче кун пек сасса пëрремëш хут илтет. Хáраса ўкнë Лена хáйне мënле чëннинë те, Володя áна лáплантарнинë те асáрхамáстчë вáл... Шырарë те – тупрë. Пëчëк ийëпе чáмакка кëрен тëслë сáварне вáйсáррáн ўсса сасáсáр кáшкáратъ. Кушак сýри. Ахаль кáна сáрá кушак сýри. Эрне каялла сëс вáл кáвак ку́сëсемпе сýт тëнчене курнá. Халë вара пырне сáвáрсá сыхнá вëрене пула чыхáна-чыхáна каятъ. Малти урисем кáлáхах темëнрен сáклáнасшáн пек сывлáшра сáпкалáшасçë, хысáлтисем сëре аран перëнеçсë.

Кушак сýри сáкáнса тáракан турата иытá самантрах кáшласа татрë. Лешë ийëпе кура́к сине ўкрë, ура сине тáма хáтланса та пáхмарë. Пëчëк кëlеткене амантас мар тесе иытá áна шáлëсемпе асáрханса сáклатрë, Лена патне ийтáса тухрë.

– Мëн япали илсе... – теме пусларë те Лена шáпланчë. Чëтрекен пëчëк чáмакка-на тытса вáл майë тавра сыхнá вëренне татас терë, анчах пултарáймарë.

– Киле! – хушрë Лена, ийтá пáхса тáмасáрах подьезда чупрë...

Кушак сýри сывалчë. Виссë кун вырáнтáн тапранмасáр выртрë. «Ветеринар» тесе сýрнá, сухаллá арсын укол тунá вá-хáтра нáйкáшса илчë кáна. Тáватáмëш кунне шприц курсанах кушак сýри диван айне кërсе тарчë. Сáкá килти сýнсене чëрëлëх кëртсех ячë. Тепëр эрнерен вара килте чарусáр та таса кушак сýри сиккелесе сýрерë. Итлеттерме те иывáр áна. Анчах иытá пëрре харлатса илсенех е чарусáрскер сине хаяррáн тинкерсенех пëчëкскер чи сáпáйлá чëрчун пулса тáратъ.

Иытá вара кунран-кун халсáрлансах пыратъ. Пурнáсëн пëчëк пайне хáй сáлнá кушак сýрине парнеленë тейëн. Пëррехинче вáл вырáнë синчен пачах та тáраймарë. Каллех ветеринара чëнчëс. Лешë ийтá пáхрë те аллисене сарчë сëс. Килти сýнсем нумайччен темëн каласрëс, Лена шáппáн макáрчë... Унтан кантáк сасси пулчë, ветеринар аллисене сурáм хысене пытарса иытá патне пыма пусларë. Сасартáк вáл чарáнчë, ун умëнче стена ўссе ларчë тейëн.

Анчах вáл пëчëк сáрá кушак сýри кáна: сурáмне пëкë пек авнá, хýрине тáратнá та пурнáсëнче пëрремëш хут хаяррáн чáшлататъ, сáпла иытá патëнчен áнланмалла мар усал япалана хáвалатъ. Шприцлá сыран кушак сýри сáв тери хáратъ. Анчах хальхинче áна ветеринара иытá патëнчен хáвалама темëн хистет ёнтë...

Ветеринар кушак сýрин хáрушлáхпа тулнá ку́сëсенчен пáхса тáчë, каялла чакрë те Ленáна:

– Сывáха пыртармáстчë вáл. Кушак сýрине илсе кáйáр, – терë.

– Сук.

– Лена! – кáшкáрчë кил ху́си арáмë.

– Мënшëн ийтá нушалантармалла-ха?

– Сук, мënле пýрнë, сáпла пултáрах. Нимëнле уколсáр...

Ветеринар кушак сýри сине, унтан нумай макáрнá Лена сине, кáйран каллех кушак сýри сине пáхрë те... тухса кáйрë. Кашни хáйëн ёсëпе тáста саланчë, хваттер пушанса юлчë. Асламáшë кáна кухнáра ёслет, хушáран ёсëкпесе илет те темëн мáкáртататъ.

Иытá малти урисем сине пысáк пусне хунá, ку́сне хупнá та тëlëрсë выртатъ. Анчах ыйха путман вáл, хáйëн сýмëнче ним шухáшсáр сывáракан кушак сýри мënле сывланине итлет. Сáв вáхáтрах сáкна ниëпле те áнланма пултарáймáстчë: пëчëк те хавшак чëрчун пысáк та вáйлá сынна мënле хáваласа яма пултарчë-ха?

Кушак сýри вара сывáратъ. Тëlëкрë иытá умне каллех хáрушлáх ситсе тáнá пек, анчах вáл тáшмана каллех те каллех хáваласа яратъ. Вáл, кушак сýри, юнашар чухне унáн юлташне никам та туртса илме хáйймë.

ПËЛМЕ ИНТЕРЕСЛË

Пыл хурчëсем

Пыл хурчëсем чечек хушшинче те, хëвел ырлáхëнче те пурáнасçë. Анчах мënшëн хаяр-ха вëсем? Тýрех сáхасçë. Пылне тума иывáр мар пуль?..

Тëрëссипе, ку пëрре те сáмáл ёс мар иккен. Вëсен пëр кашáк пылшáн та пин-пин чечек сине лармалла. Тутлá панулминë улму́сçисем кáна парнелесçë тетëр-и? Сук. Сáк ёсе пыл хурчëсем те хутшáнасçë. Сáвáн пекех вëсем пире слива, чие, хурлáхан, ийëплë хурлáхан тата ытти тërлë сýрла ўстерме те пулáшасçë. Пылак сëtкенë вëсем тáрáшнпех пулатъ.

Сáк ёсченсем пуртан пирëн пурнáс хáйне май илемлë. Хушáран сáхни темех мар. Вëсене уншáн касарма пëlмелле. Чáнах та, су касичченех пëр уявсáр, канмалли кунсáр ёслесçë-сëке. Ирхи шу́сáмран пусласа касченех...

Куккук

Ачасем, эсир куккук мënлерех кáйáк пулнинë пëlетëр-и? Чылайáшë áна палламáстчë пуль сáв. Эппин, халех вуласа пëlме пултаратáр.

Куккук – чáннипех те тëlëнтермëш кáйáк. Вáл кáна йáва сáвáрмáстчë, чëпписене тáрантарса ўстермест. Су касипе икë тесëtкене яхáн сáмáрта тáватъ те, áстан пëччен сáвáн чухлë чëпë кáлартáр ёнтë! Ара, тухнá чëпписене тáрантармалла, тухайманнисене áшáтмалла-сëке. Сáвна пула ёнтë кáйáк сáмáртисене ют йáвана хуратъ. Хáйëнчен пëчëкреххисен йáвине илëнет вáл. Сëр синче сáмáрта тáватъ те áна сáвара хыпса ют йáвана вëсет.

Сут тенчене килнë куккук чëппи ыттисенчен пысáкрах. Вáл тýрех сáврáнкалама, пëчëк кáйáк чëпписене кáларса пáрахма тытáнатъ. Никама та юлташа хáвармáстчë, пëчченех юлатъ. Вара симелли ийтá пуслатъ. Пилëк-ултá чëппшëн тáрантармалла áна. Мëскëн пëчëк кáйáк вара канáсá пëlмесëр áна валли хурт-кáпшанкá пустаратъ. Часах хáйне тáрантараканнинчен те пысáкрах пулатъ чëпë. Апат ыйтса сáварне карсан сөхре хáпмалла: кáйáкне хáйне хыпса ан сáттáрччë! Кëсех тата куккук чëппине пëчëк йáва тáвáрланса ситет.

Питë нуша тивет пëчëк кáйáка ют чëппе пáхса ситëнтерме. Сáпларах кáйáк вáл – куккук.

Рената ВОЛКОВА.

Катек хĕрĕ

Катек хĕрĕ – хитре хĕр,
Илĕртүүлĕ чипер хĕр.
Ташă ташлатъ, юр юрлатъ,
Ман чунăма ашăтатъ.

Купăс кĕввипе ташлатъ,
Савăк юрă шăрататъ.
Сасси сепĕсĕн тухатъ,
Сар кайăк пек туйăнатъ.

Купăс каласа ларатăп,
Хĕрсене ташлаттаратăп.
Ташă кĕвви-сĕммипе
Халăха савантаратăп.

© **Кристина ВАСИЛЬЕВА**
(Елчĕк районĕ, Аслă Таяпа) *ўкерчĕкĕ.*

Аслатиллĕ сумăр

Сарă хĕвел сухалчĕ,
Вăрман хысне пытанчĕ.
Çил-тăвăлĕ тустарчĕ,
Çумăр тăкса антарчĕ.

Аслати кăлтăртататъ,
Шутсăр вайлă авăтатъ.
Çисĕм çисĕ ялтăратъ,
Çумăр вайлăрах çаватъ.

Мĕн чул кĕтнĕ çумăра –
Кĕтсе илтĕмĕр, ара.
Çумăр çаватъ, шăваратъ,
Çут санталăк уçлатъ.

Çĕнĕ Ахпуртĕм

Тăван ял урамĕсем,
Мĕн тери хитре вĕсем:
Ик айккипе йăмрасем,
Вĕсен айĕнче сĕрем.

Уçă сывлăш таврара,
Кăмăл лайăх саванпа.
Чунăм савнă ялăмра
Мĕнле лайăх пурăнма.

Çăлкуç шывĕ йăлтăратъ,
Еçсе тăранмалла мар.
Çĕр çырлийĕ шултăра,
Çисе тăранмалла мар.

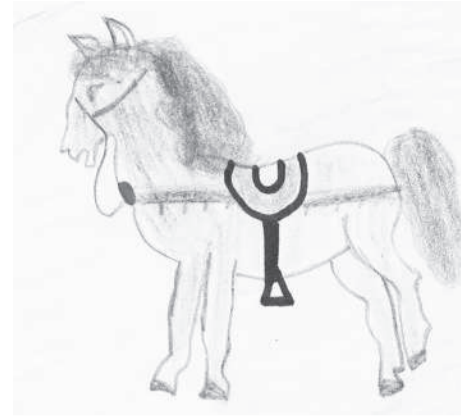
Пахчасенче, уйсенче
Ўсентăран ешерет.
Пулăх хура сĕрсенче
Кишĕр-кăшман ситĕнет.

Улăхсенче, уйсенче
«Путек-сурăх сиккелет».
Анлă Пăла шывĕнче
Пулă тытассăм килет.

© **Оля ГАВРИЛОВА**
(Йĕпреç районĕ, Çăкалăх) *ўкерчĕкĕ.*

Акатуй-Сабантуй

© **Диана ИЛЬИНА**
(Йĕпреç районĕ, Çăкалăх) *ўкерчĕкĕ.*

Çурхи еçсене вĕсленĕ,
Çĕр улмипе тыр-пулне
Акса-лартса та пĕтернĕ.
Чăн мухтав еç халăхне!

Акатуйĕ кĕр-кĕрлет,
Патăрьел районĕнче.
Шăнкăртам усланкинче,
Çĕртмен вун пĕрмĕшĕнче.

Сарă кайăк юр юрлатъ
Çуллĕ йăмра тăрринче.
Акатуйĕ кĕр-кĕрлет,
Асхва ялĕ çумĕнче.

Хуткупăсне каласа
Вăй картинче утатăп.
Сарă хĕрсене курса
Ташша пĕрле яратăп.

Тутар, чăваш саванатъ,
Сурăх-така тупашатъ.
Купăс сасси ян каятъ,
Ташă кĕвви янăратъ.

Чăваш мунчи

Шăматкун кăнтăрла
Эп тултартăм шыв йăтса.
Хутăм вуттине сурса,
Ятăм мунчине хутса.

Çуса тухрăм урайне,
Тайса хутăм юшкине.
Хурăн милĕк пĕсертĕм,
Мунчана кĕме килтĕм.

Лапка сине хăпаратăп,
Çапăнма эп тытăнатăп.

Хĕп-хĕрлех пулса каятăп,
Çан-çурăма ачашлатăп.

Ăшшине чашлаттаратăп,
Çатти-çатти тутаратăп.
Пиллĕк-улттă çапăнсан
Çан-çурăма пит аван.

Шăллăмпа пулăра

Ирех тăтăм, тумлантăм,
Пите суса тасалтăм.
Хĕвел тухнă-тухманах
Пăла енне сұл тытрăм.

Акă ситрĕм Пăлана
Саванăслă кăмăлпа.
Ятăм кăна вăлтана,
Курах кайрăм шăллăма.

Шăллăм пул тытса ларатъ,
«Салам!» – тесе ал тытатъ.
Кĕçĕр пулăса аманъ –
Çанталăкран палăратъ.

Эп те вырнасса лартăм,
Вăлтана ярса хутăм.
Пулă тытма тытăнтăм,
Çăрттан туртса калартăм.

Вăрăмтунасем найлаçсĕ,
Унтан-кунтан юн сăхаçсĕ –
Эпир пурпĕр хăрамастпăр,
Валта пăрахса тармастпăр.

Николай ЕЛЛИН.

Патăрьел районĕ,
Çĕнĕ Ахпурт ялĕ.

© **Карина БОРИСОВА**
(Елчĕк районĕ, Патреккел) *ўкерчĕкĕ.*

ÇЫРУ

Ырă кун пултăр, хаклă «Тантăш» редакцийĕ! Сирĕн кашни номере чăтăм-сăррăн кĕтетĕп. Уйрăмах ачасен еçсĕсемпе паллашма кăмăллатăп. Хам та савă, калав сыратăп, ўкерчĕксем таватăп. Савă сырма икĕ-виçĕ уйăх каялла кăна пуçларăм-ха, чылай пуçтарăнчĕ. Вуласа пăхма сĕнетĕп.

Чечексем

Мĕн чул чечек сĕр çинче –
Вĕсемпе пуян тĕнче.
Нарциссемпе тюльпансем,
Тĕрлĕ-тĕрлĕ гераньсем...

Чечексем чуна усаçсĕ
Йывăр вăхăтсем чухне.
Тĕксĕм тунсахран çалаçсĕ
Ырă, тутлă шăршипе.

Ялăм

Савнă ялăм, юрататăп
Сан илемлĕ урамна.

Сан çинчен сĕç шухăшлатăп
Эп пулсассăн аякра.

Нихăсан сана манмастăп,
Пулĕç сырлусем асрах.
Тĕлĕкрĕн те калармастăп,
Эс те мана ан пăрах.

Пурпĕрех санпа киленĕп
Вăхăтсем иртсе кайсан,
Хамăн савнă яла килĕп –
Эсĕ мана йышăнсам!

Олеся ГРИГОРЬЕВА,
14 сұлта.

Канаш районĕ,
Энтрияль шкулĕ.

ПОЭТ КАНАШĔ

Хаклă Олеся Григорьева!

Сăввусене эсĕ питĕ сăпайлăн вуласа пăхма сĕç сĕнетĕн-ха. «Тантăш» еçченĕсем вара вĕсене пичетлеме те шутларĕç. Эппин, шанаçсĕ эсĕ пултарулахна аталантарсах пырасса, хаçатпа туслă пуласса.

Тăрăшулахна эпĕ те ĕненетĕп. Тĕрĕс сăмахшăн ан кўрен. Хальлĕхе сăввусем поэзи шайне ситнĕ темех сук-ха. Сăнарлăрах сывралла. Каласа сĕç каймалла мар. Сăвă виçине /техникине/ те йăлтах алла илеймен-ха. «Киленĕп – килĕп» нимĕнле те састаш /рифма/ шутланмаçсĕ. Пĕр сăмахĕнче пусăм «е», тепринче «и» сасă сине ўкет. Çĕспĕл Мишшин «Сăвă сырассипе ударени правилисем» статийине лайăх тĕпче. Петĕр Хусанкайăн «Асталăхпа чăнлăх», «Пин-пин чĕре» кĕнекисене тупса вула. Вениамин Тимаковăн «Сăмах илемне туйсан» кĕнеки те усă кўрĕ.

Эпĕ те сан сұлсенчех сăвă сырма тытăннă. Тинтерех сĕç «Асамлă алăксем» кĕнекем пичетленсе тухрĕ. Унта ача чухне сырнă сăввăмсем те пур. Вăхăту тупăнсан илсе вулама, шухăшна пĕлтерме те пултаратăн.

Ăнăсу сунатăп, Олеся!

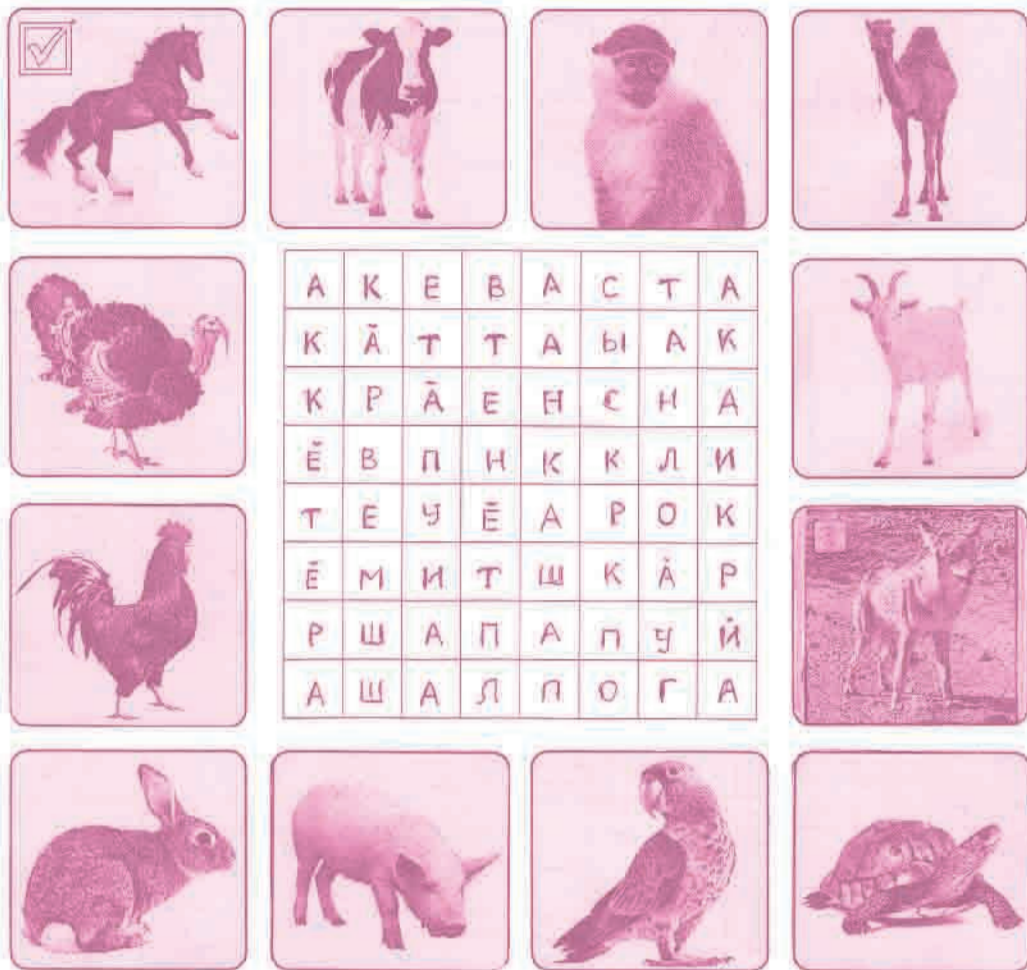
Василий КОШКИН-КЕРВЕН,
СССР писателĕсен союзĕн членĕ,
«Тăван Атăл» журнал редакторĕ.

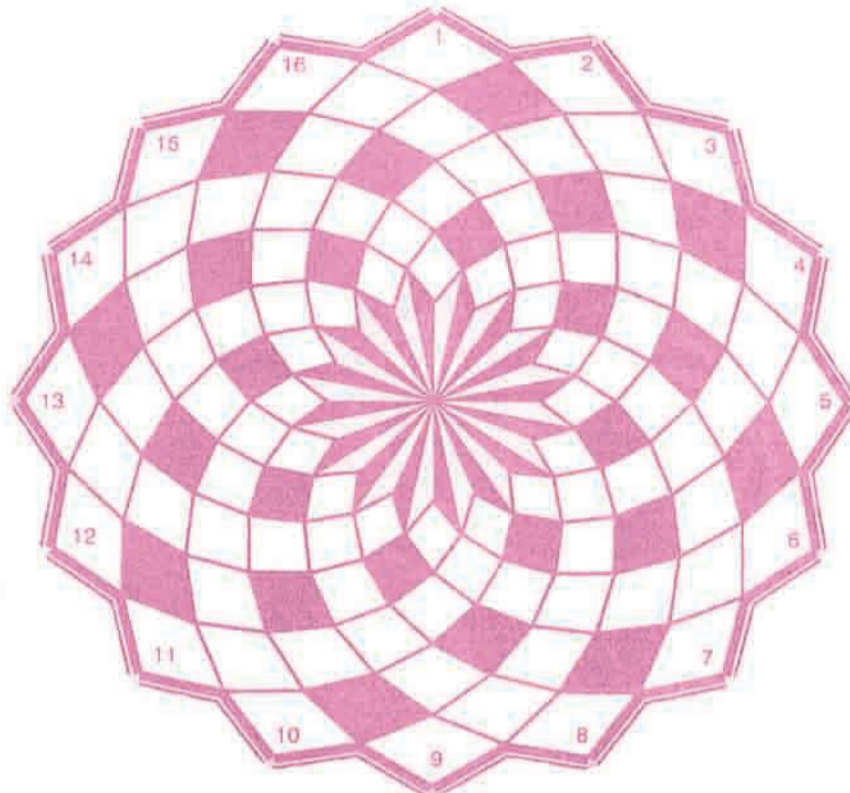

Фауна тәнчи

Саспаллисем ҫырсә тултарнә тәваткалта чәрчунсемпе кайәксем вырнашнә. Аста-ши вәсем?

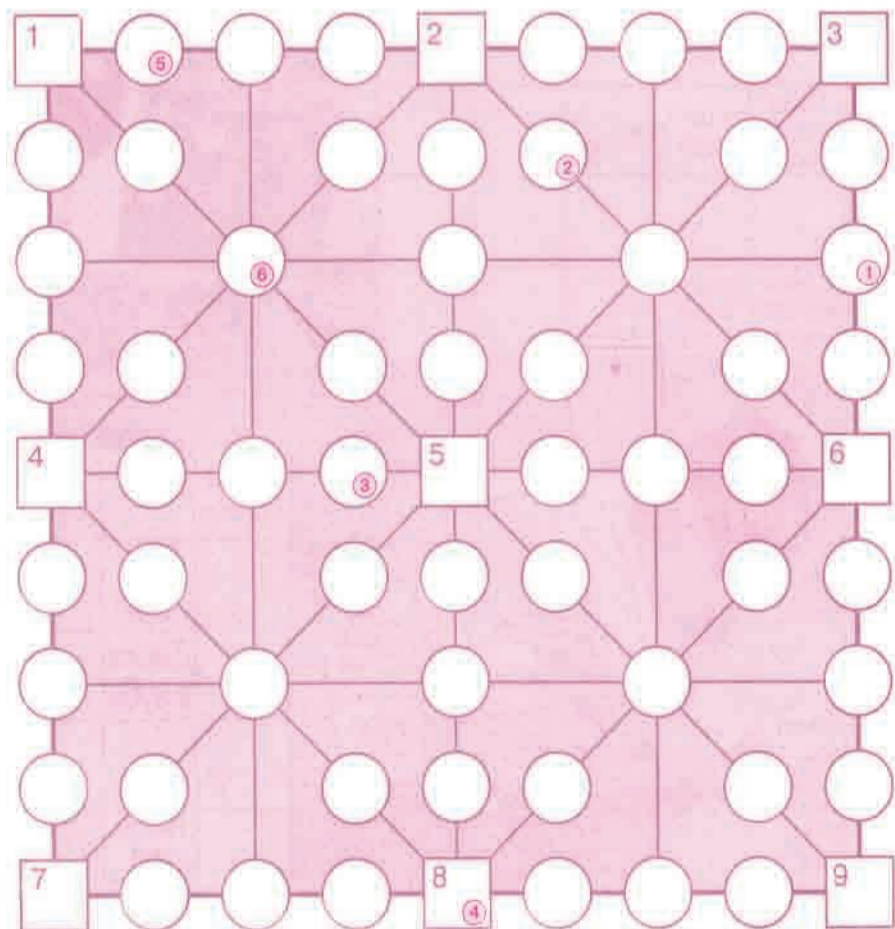

Сәмах хыҫҫән сәмах

1. Раҫсейән футбол клубё. 2. Лебедкән ёҫ органё. 3. «Мунча кунё» драма авторё Арсений ... 4. Ҫитмёл тинёс леш енчен килет карчак ... /«Нарспи» поэмәран/. 5. Ярмәркә вәхәтәнче камит кәартма тәвакан ҫурт. 6. Тәватә кустанмаллә урапа. 7. Кёпесёр-йёмсёр сын. 8. Гастрономри уйрәм. 9. Ишек ҫывәхәнчи пулә питомникеллө ял. 10. Тәхтаман пушши. 11. Пушкәртсен паттәрё. 12. Валентина Игнатёва ... – чаваш писателё. 13. Карлак. 14. Тәван ҫёршыва чунтан юратакан. 15. Пүлёмри хурт-кәпшанкә. 16. Чек сапакан касса ...чө.

Сәмахкашмәш

Сылтамалла: 1. Түпә тәсө. 2. Тинёсре ишекен транспорт. 4. Ҫәхан «юрри». 5. Ҫёр сийё. 7. Вәхәт хуралҫи. 8. Ана-кәна илмелли хут татки.

Аялалла: 1. Ҫурхи вёсенкайәк. 2. Вәл йүсө кайнә яшкан пулать. 3. Икё вёслө япала. 4. Ҫәрттанран таракан пулә. 5. Машина пайё. 6. Утә-улам купи.

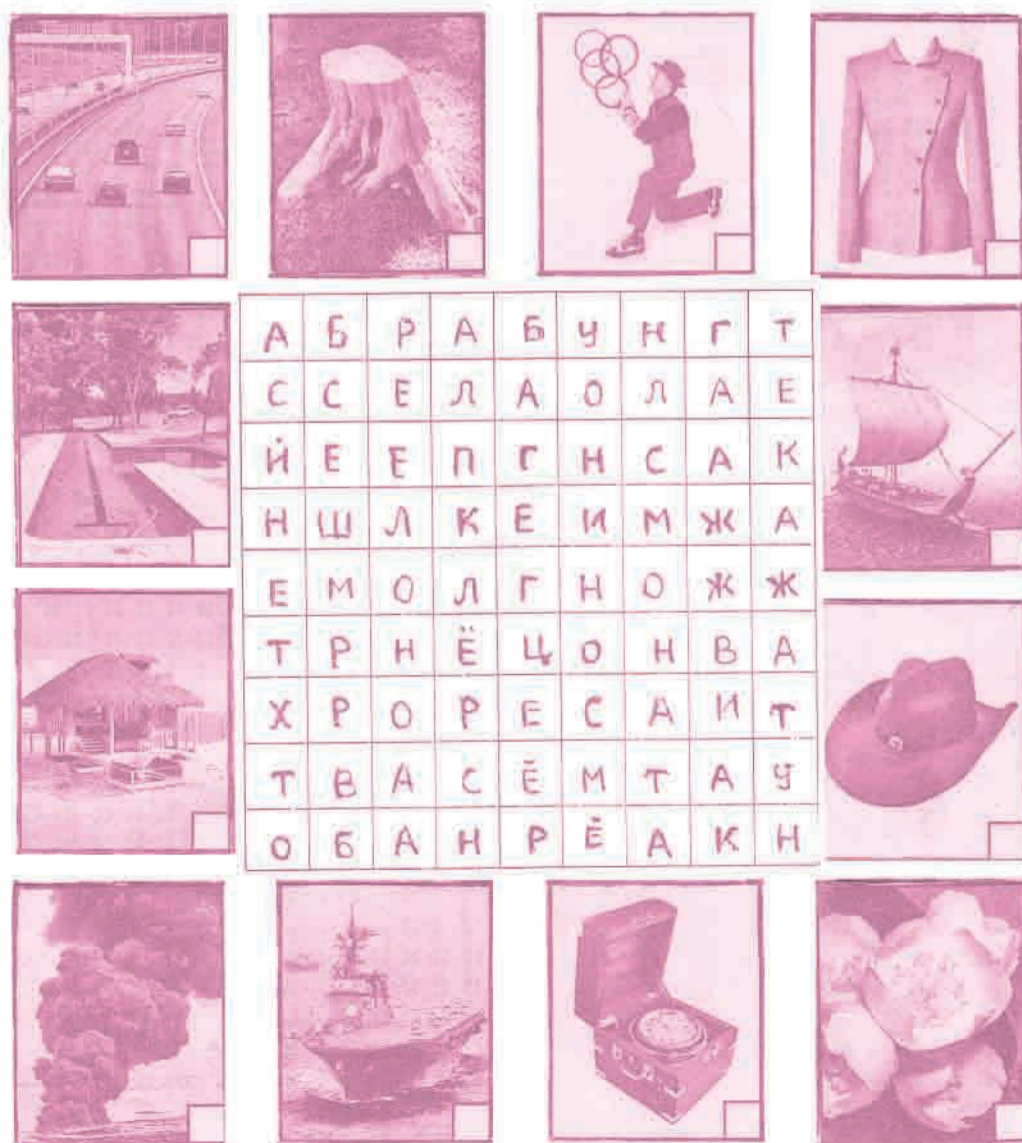
Ҫүлтен аялалла, сылтәмалла: 1. Килти мәр-мәр. 2. Пёчөк кёреҫө. 4. Хаклә йышши чулсен виҫи. 5. Тинёсри чөрчун.

Ҫүлтен аялалла, сулахайалла: 2. Апат ҫимелли хатёр. 3. Йүсө мар. 5. Пулас мулкач. 6. Тырә упрәмалли вырән.

Енчен те хуравсем тёрөс пулсассән, цифрәсемпе паләртнә клеткәсенче эсир вуласа ларакан хаҫат ячө вуланё.

Кам шырать, ҫав тупать

Тәваткалти сәмахсем темён тёрлө те хуҫләҫсө /диагональсёр пуҫне/. Эппин, малалла, хуравсене тупма!

Николай КРАСНОВ (Йёпреҫ районё) хатёрленё.